

Czegő Zoltán

LEHETETLENEK PEDIG NINCSENEK

- *Dobozi Eszter: Ahogy ő néz, ahogy ő lát*¹ -

Mintha az életben minden görcsöset, kuszát, minden gubancot megoldani érkezett volna, ki tudja honnan, Dobozi Eszter. Nem téveszti meg az olvasót az sem, hogy válogatott (1979–2013) és új (2014–2015) verseiből talán könnyű volt kiválogatnia a megváltásra, megoldásra szolgálóakat. De nincs annál nehezebb, mint övéi közül válogatnia szeretetre és olvasatra legméltóbbakat.

Pedig a költő a kezdetektől tudja, egyébre nem telik a halandónak a földi, az emberi világban, mint a mindenséget, az egyszeri életet elvállalni a nagy adakozásban úgy, ahogy az adatik. De ebben a tudatban élnie kételkedve és rajongva, a bölcsőtől – talán a következő életig?! – ebben az átmeneti létben tehát – riasztó.

Ez a vállalkozó verseskönyv az első hullámtól a következő kötet első soráig egységes a gondolkodás és a művészi szellem tekintetében. És ez már aligha szerkesztés kérdése.

Nem Jób jeremiádjait éli újra a költő, Isten őrizze őt attól; a felelősség és az elvállalás lelkiismereti kérdése emitt a fontos, tehát jellemző. És mindezt önként vállalta Dobozi, mintha „A csecsemő álma” pillanatától el máig. Innen és itt, azt hiszem, nincs szükség bizonygatásra –, mert ez is lehet elrendeltetés.

Elvetéli éje a költőt, el az álomtól az alkotó képzelet magasáig. És látja ám ő maga, mit csinál. Magával Európával és abban kezdi az elszámolást valahol, valahol a szabályos zürzavarban. (Pszichológia). „*Most – mint aki apát fél – / úgy vagyok, / gyermek, ki Isten / jöttére vár, és nem vágya más –: csak az. Egy. / Most – tudom – ez Európa, még Európa.*

Kissé hátborzongató ma olvasni ezt 1979-ből. Megreszket az álságos, a szemünk láttát meghazudtoló csönd. A költő már akkor világot látott. (Dante: *Eláll a szó és megreszket a csönd...* – Vita Nova.)

---

1 Budapest, 2015, Magyar Napló Kiadó, Budapest.

Azt írom: szinte eszméletlen, egy hangra újra írhatná az egész világot, ha megkérnék rá. De nem vállalná azt kérelemre, tudom. Viszont önként olyasmit művel Dobozi Eszter (is), ami az eddigi fájdító valóságot szinte lerontaná, hogy legyen, amiből újat építenie.

Aki ennyit vállal, mint a költő, az máris a penitenciával kezdi, a megbűnhődéssel. Kérdése ez is, hogy van-e még, van-e más világ, vagy mindenütt ugyanaz? Ugyanis az építkezőnek azt is tudnia kell legelőbb, hova, mi helyébe építi az újat, a jövődöbelit. Háló című verséből: „*ha kész ez a háló / ki mondja meg / hogy én a pók fontam-e őt / vagy ő font be engemet?*” Ki kit fon be? Az est, vagy a test? – És tenyerén a kétségek legszebbike. Egyszer majd a te könyved is csak a szél lapozza majd.

Akkor, ekkor viszont a teremtés maga is tökéletlen? Kételyei csak ott lehetnek az egyes embernek, ahol már minden fontos és ismert. Gorgiászt, az ókori görög gondolkodót hívom segítségül, aki kérdésre válaszolja: *Istenről nem mondhatom sem azt, hogy van, sem azt, hogy nincs, meggátol ebben annak homályos volta és az élet rövidege...*

Dobozi magasan és mélyen kételkedve próbálja átrendezni a való világot. Azt is, azt sem tudván, lesz-e majd szél, mely lapoz, elmozdít valamit. *Eurüdiké léptei* című versét érintjük: „...*emléktelenül ím / mi húz, mi, ki visz magával / súlytalanná vetkőzött valóban, / e kiürült terheket, nehezékeim / ki cipelteti testetlen általam / s miért kell szökni így / árnyaktól árnyakig, / miért az egyszer voltunk / új s új halált halnia...?*”

Segítséget, ki ha adni akar, megteheti nyugton e kérdésekre válaszolva. Akár én. – Azért, mert egy életnyi idő alatt csak a tervet képes elkészíteni még a költő is! Ezért és azért kell a jövődö szelének is lapozgatnia tél-túl, míg igenis egyenesbe jön a jövődöre megteremtett világ, ama *Vita Nova*.

Csak a világot átrendezve jobbító ember tud, képes könyörögni a fájdalom hosszabbításáért. Még a pillanatnyi létet is dédelgetve élni s hosszabítani, hosszabítani haszonnal, másokért.

Dobozi Eszter még kétségei között sem veszi tudomásul költészetében a képtelent. Világépítkezésekben nincs lehetetlen. És ez így jó, mert létezik ám világszabadság is.